

ภาษาบาลี ๑ คำ คติธรรมประจำสัปดาห์

“อโโลก — ความไม่โลภ, ความไม่ติดข้อง”

คำว่า **อโโลก** (อ่านว่า อะ - โล - กะ) เป็นคำภาษาบาลีโดยตรง แปลว่า ความไม่โลภ ความไม่ติดข้อง อโโลกะ ตรงกันข้ามกับโลภะอย่างสิ้นเชิง ดังข้อความบางตอนจากพระอภิธรรมปิฎก ธรรมสังคณีปกรณ์ ว่า **อโโลกะ** มีในสมัยนั้นเป็นไฉน? **การไม่โลภ** กิริยาที่ไม่โลภ ความไม่โลภ การไม่กำหนด กิริยาที่ไม่กำหนด ความไม่กำหนด ความไม่เพ่งเล็ง กุศลมูลคือ อโโลกะ ในสมัยนั้นอันใด นี่ชื่อว่า อโโลกะ มีในสมัยนั้น.

อโโลกะ หมายถึง ความไม่โลภ ความไม่ติดข้อง ความไม่ต้องการ เป็นสภาพธรรมที่มีจริง เป็นสภาพธรรมที่ดำรง เกิดร่วมกับจิตฝ่ายดีทุกประเภท กุศลจิตทุกประเภทเกิดขึ้นได้ เพราะมีอโโลกะ เป็นเหตุ

ลักษณะของอโโลกะ เป็นสภาพธรรมที่ไม่เห็นแก่ตัว ลองพิจารณาว่าทุกคนมีความเห็นแก่ตัว เมื่อมีความรู้สึกว่าเป็นเราหรือว่าเป็นตัวตน ก็ย่อมมีความเห็นแก่ตัวมากกว่าที่จะเห็นแก่บุคคลอื่น เพราะฉะนั้นชีวิตประจำวันจึงมีความรักตัวเอง และทำทุกอย่างเพื่อตัวเอง ด้วยความเห็นแก่ตัวในขณะใด ขณะนั้นก็เป็นอกุศลทั้งหมด แต่ว่าขณะใดที่อโโลกะเกิด ขณะนั้นละความเห็นแก่ตัวทุกขันธ์ เพราะฉะนั้นกว่าที่อโโลกะซึ่งเป็นสภาพธรรมที่ละความเห็นแก่ตัว จะเจริญขึ้น เพิ่มขึ้น จนกระทั่งถึงขั้นที่สามารถจะดับกิเลสได้นั้น ก็จะต้องเห็นความเจริญขึ้นของอโโลกะเป็นขั้น ๆ ดังต่อไปนี้

๑. อโโลกะ ในขั้นทาน ขณะนั้นละความเห็นแก่ตัว ที่เห็นประโยชน์สุขของบุคคลอื่น มองเห็นบุคคลอื่นที่มีความจำเป็นที่ควรจะได้รับวัตถุปัจจัยเป็นการช่วยเหลือ ก็สละวัตถุเพื่อประโยชน์สุขของบุคคลอื่น กุศลขั้นทาน ก็ละความเห็นแก่ตัว โดยเห็นประโยชน์สุขของบุคคลอื่นเป็นสำคัญ

๒. อโโลกะในขั้นศีล วิเวกเว้นทวารเบียดเบียนผู้อื่นทางกาย ทางวาจา ขณะนั้นก็เป็นการละความเห็นแก่ตัว คือไม่คิดถึงแต่ประโยชน์สุขของตนเอง เนื่องจากว่าในขณะที่วิเวกทวารกรรมนั้นก็ต้องคิดถึงประโยชน์สุขของผู้อื่นด้วย มิฉะนั้นก็จะเบียดเบียนผู้อื่นได้ แต่ขณะใดที่เว้นการเบียดเบียนด้วยกายบ้าง วาจาบ้าง ในขณะนั้นก็ละความเห็นแก่ตัว โดยเห็นประโยชน์สุขของบุคคลอื่น รวมถึงการกระทำในสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่นด้วย ไม่ใช่เพียงแต่เว้นจากทวารเท่านั้น

๓. อโโลกะในขั้นสมณะ คือ **ความสงบของจิตจากอกุศล** ขณะนั้นละความเห็นแก่ตัว เพื่อประโยชน์สุขของตนเอง, ขณะใดที่จิตใจเป็นอกุศล ด้วยโลภะหรือโทสะก็ตาม ถ้าระลึกได้ในขณะนั้น ก็มีความเมตตามีความกรุณาเกิดขึ้น ขณะนั้นไม่มีความเห็นแก่ตัวว่า ตนเองต้องถูก ตนเองต้องสำคัญ ตนเองต้องยิ่งใหญ่ เพราะฉะนั้นจะเห็นได้ว่า อโโลกะขั้นสมณะ เป็นการละความเห็นแก่ตัวเพื่อความสุขของตนเอง เพราะว่า เห็นโทษ เห็นภัยของอกุศลทั้งหลายที่เกิดขึ้นแล้วทำให้จิตไม่สงบ

๔. อโโลกะในขั้นวิปัสสนากาวนา (การอบรมเจริญปัญญา) เป็นการละความเห็นแก่ตัว เพื่อประโยชน์สุขของตนเอง คือการดับกิเลสเป็นสมุจเฉท (ถอนขึ้นได้อย่างเด็ดขาด)

ควรที่จะได้พิจารณาเพิ่มเติมว่า แม้ว่าการละความเห็นแก่ตัวขึ้นทานและขึ้นศีล ซึ่งเป็นการ
ละความเห็นแก่ตัวเพื่อประโยชน์สุขแก่คนอื่นนั้น แท้จริงแล้วก็ยังเป็นประโยชน์สุขแก่ตนเองด้วย เพราะจิต
ของตนเองเป็นกุศล ส่วนอโลภะที่เป็นกุศลขั้นสมณะและวิปัสสนา เป็นประโยชน์สุขแก่ตนเองอย่างยิ่ง
เพราะเหตุว่าขณะนั้นไม่มีความเดือดร้อนเพราะอกุศล และเป็นการอบรมเจริญปัญญาเพื่อการรู้แจ้ง
อริยสัจธรรมเพื่อดับกิเลสของตนเอง แต่โดยละเอียดแล้วก็เป็นการละความเห็นแก่ตัวเพื่อประโยชน์สุข
ของบุคคลอื่นด้วยเช่นเดียวกัน เป็นเหตุที่จะทำให้นุคคลอื่นไม่เดือดร้อนจากการที่บุคคลหนึ่งบุคคลใด
อบรมเจริญความสงบขึ้นสมณะและอบรมเจริญปัญญาที่จะดับกิเลสของตนเอง นอกจากนั้นแล้ว
การอบรมเจริญกุศลขั้นวิปัสสนากาวนาซึ่งจะทำให้ปัญญาเจริญขึ้นจนกระทั่งถึงขั้นสามารถดับกิเลสเป็น
สมุจเฉตนั้น ก็ยังสามารถเกื้อกูลบุคคลอื่นในทางธรรมให้ดำเนินไปในข้อปฏิบัติที่ถูกต้องตามคำสอน
ของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ได้ด้วยความเข้าใจที่ถูกต้องตรงตามความเป็นจริง

ดังนั้น ไม่ว่าจะเป็นอโลภะในขั้นใด ก็เป็นกุศลธรรมที่ควรอบรมเจริญให้มีขึ้น เพื่อขัดเกลากิเลส
ของตนเองที่ได้สะสมมาอย่างเนิ่นนานในสังสารวัฏฏ์ ให้เบาบางลงจนกว่าจะถึงการดับได้อย่างหมดสิ้น
ในที่สุด.

[ชมรมบ้านฆัมมะ มศพ. : www.dhammadhomefellowship.com , โทร . ๐๘๕- ๖๒๑๗๑๐๖]